

2. Charakteristika navržených variant vymezení venkova

Pro účely této pilotní publikace bylo zvoleno šest způsobů vymezení venkovského prostoru, přičemž je na čtenáři, aby sám posoudil, která z těchto variant mu nejvíce vyhovuje. Autoři publikace si plně uvědomují, že žádná z těchto variant není ideální a každá varianta má svá negativa. Jednotlivé varianty jsou spíše příspěvkem do diskuse na téma vymezení venkovského prostoru než ambicí najít jediný správný způsob řešení této problematiky. Uvědomujeme si, že existují i jiné možnosti vymezení venkova, proto jsme otevřeni i dalším návrhům. Jedna či dvě verze, které budou mít nejvíce podpory v očekávané diskusi na téma vymezení venkova ve Středočeském kraji, budou podrobněji rozpracovány v následné analýze a publikaci, která by měla být zpracována v průběhu roku 2008 a vydána v 1. čtvrtletí roku 2009.

Zde použité **vymezení bylo provedeno na úrovni obcí**. Všechny varianty vycházejí z územní struktury k 1. 1. 2007. Rovněž údaje o počtu obyvatel, rozloze a statutu obcí použitých pro vymezení venkova jsou vztaženy k 1. 1. 2007. Jednotlivé varianty byly definovány následovně:

1. Venkovským prostorem jsou všechny obce s velikostí do 2 000 obyvatel⁴

Tato varianta zohledňuje pouze velikost obce. Není brán zřetel na hustotu zalidnění, charakter zástavby, na statut obce dle zákona o obcích ani jiné charakteristiky či ukazatele. Výhodou je jednoduchost a jednoznačnost tohoto výběru. Nevýhodou je, že takto zvolená hranice je umělá a nemusí vždy odpovídat realitě. Jsme si plně vědomi i ostrosti hranice, kdy obec s 1 999 obyvateli je zařazena mezi venkovské a obec s 2 000 obyvateli již do městských prostor. Hranice 2 000 obyvatel v obci byla zvolena pro to, že tato hranice je v České republice nejčastěji používaná a je v českých podmínkách vcelku tradiční.

2. Venkovským prostorem jsou všechny obce s velikostí do 1 000 obyvatel a dále obce s velikostí do 3 000 obyvatel které mají hustotu zalidnění menší než 100 obyvatel/km²

Druhá varianta využívá kombinace dvou ukazatelů a tím více specifikuje podmínky pro výběr obcí, které lze považovat za venkov. Obce s 999 a méně obyvateli jsou jistě venkovské. Vedle toho obce se 3 000 a více obyvateli již všechny řadíme do měst. Podmínkami uvedenými v popisu varianty řešíme zařazení nejproblémovějších, hraničních obcí, tedy těch s velikostí 1 000 až 2 999 obyvatel. Díky podmínce hustoty jsou do venkovského prostoru vybrány pouze řidce osídlené obce. Tím ze souboru městských prostor vyloučíme obce, které vznikly sloučením několika malých venkovských sídel, takže by počtem obyvatel přesáhly hranici, ale ve skutečnosti se jedná o nespojitě venkovské osídlení, tedy venkov. Dolní hranice stavu obyvatel obce (1 000) naopak zaručuje, že do výběru jsou zahrnuty i malé (jistě venkovské) obce s malou katastrální výměrou, díky níž by se bez tohoto omezení zařadily dle své hustoty zalidnění do měst.

3. Venkovským prostorem jsou všechny obce s velikostí do 1 000 obyvatel a dále obce s velikostí do 3 000 obyvatel, které mají hustotu zalidnění menší než 150 obyvatel/km²

Třetí varianta vychází ze stejné metodiky výběru jako varianta předchozí, tj. druhá. Jediným rozdílem je, že byla pozměněna vstupní podmínka hustoty zalidnění u obcí ve velikostní skupině 1 000 až 2 999 obyvatel z předchozích 100 obyvatel/km² na 150 obyvatel/km².

4. Venkovským prostorem jsou všechny obce, které nemají statut města⁵

Toto vymezení se striktně drží platných právních norem České republiky a jako venkovský prostor vymezuje všechny obce s obecním úřadem. Do této kategorie byly navíc zahrnuty všechny obce s úřadem městyse a vojenské újezdy. Městský prostor pak tvoří ty obce, které stát jako města definuje a mají právo používat městská práva a městský znak. Toto označení propůjčuje městům předseda Poslanecké sněmovny a nemá žádný administrativní nebo jiný význam. Jeho jediný význam je prestižní. Nevýhodou tohoto vymezení je skutečnost, že v současnosti o statut města mohou požádat nejen všechny obce nad 3000 obyvatel, ale také obce, které v minulosti (před 17. květnem 1954) titul město vlastnily, bez ohledu na aktuální velikost a význam obce. V současnosti je tak nejmenším městem Loučná pod Klínovcem v okrese Chomutov, kde k 1.1.2007 žilo 93 obyvatel. Nejmenšími městy ve Středočeském kraji k 1.1.2007⁶ byly Hostomice (okres Beroun) s 1479 obyvateli a Mšeno (okres Mělník) s 1480 obyvateli.

⁴ Jako venkovské jsou zařazeny obce do 1999 obyvatel, od 2000 jsou obce zařazeny mezi městské. V názvu uvedená mez „do 2000 obyvatel“ je použita pro zjednodušení a zpřehlednění v dalším textu. Přesněji by měl název znít „do 1999 obyvatel“, jelikož si však uvědomujeme zhoršení přehlednosti při používání v dalším textu, přiklonili jsme se k uvádění tohoto názvu. Obdobně i u dalších názvů variant vymezení.

⁵ Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ K 23. 1. 2007 získal statut města Liběchov v okrese Mělník, kde k 1. 1. 2007 žilo 982 obyvatel. K 30. 1. 2007 získaly statut města Pyšely v okrese Benešov, kde k 1. 1. 2007 žilo 1 364 obyvatel. K 12. 4. 2007 získal statut města Trhový Štěpánov, kde k 1. 1. 2007 žilo 1 300 obyvatel.

5. Venkovským prostorem jsou všechny obce, které nejsou obcemi s pověřeným obecním úřadem a nemají statut hlavního města⁷

Pátá varianta vychází z hierarchie správní struktury státu. Předpokladem pro toto vymezení je skutečnost, že obce s pověřeným obecním úřadem (POU) jsou vždy jádrová sídla určitého mikroregionu, která nelze považovat za venkov. Podmínka výběru je s ohledem na velikost, výjimečnost a význam Prahy doplněna o tento sídelní celek, který není obcí s pověřeným obecním úřadem.

6. Venkovským prostorem jsou všechny obce s velikostí do 2 000 obyvatel mimo obcí v zázemí krajských měst

Tato metoda regionalizace venkova vychází z předpokladu, že venkovem nejsou jednak obce nad 2 000 obyvatel (stejně jako u první varianty), a dále z předpokladu, že sídla v zázemí velkých měst nelze taktéž považovat za venkovská. Od venkovských sídel se liší zejména způsobem života obyvatel, intenzivními vazbami s městem, přímým napojením na městské struktury (dopravní dostupnost města), možnostmi každodenního využívání služeb ve městě apod. Zatímco podmínka velikosti jednoznačně platí pro celé území státu, druhá podmínka – definování zázemí – je specifikovaná s ohledem na velikost měst, v jejichž zázemí obce leží. Expertní metodou byly stanoveny hraniční silniční vzdálenosti, v jejichž dosahu jsou obce ještě považovány za sídla ležící v příměstské zóně a nikoliv za venkov. Vzdálenosti byly určovány od sídla krajských úřadů. V případě Středočeského kraje se jedná o obce v zázemí Hlavního města Prahy.

Seznam krajských měst, hraniční silniční vzdálenosti a počet obcí v příměstských zónách (varianta 6)^{*)}

Město	Vzdálenost (km)	Počet obcí		Město	Vzdálenost (km)	Počet obcí
Praha	30	160		Hradec Králové	10	8
Brno	20	58		Pardubice	10	27
Ostrava	20	46		Olomouc	10	17
Plzeň	20	71		Zlín	10	4
České Budějovice	10	30		Jihlava	10	18
Ústí nad Labem	10	8		Karlovy Vary	10	10
Liberec	10	5				

^{*)} Počty obcí jsou včetně krajských měst (jader jednotlivých zón)

Pro jednotlivé varianty byly zpracovány kartogramy a tabulky se základními ukazateli zalidnění v kraji i celé České republice, které zobrazují, jak se hodnoty těchto charakteristik mění s ohledem na různá vymezení venkovského prostoru.

Pokud budeme vycházet z námi navržených variant, žije v **České republice** na venkově zhruba 2,4 až 3,5 milionu obyvatel, což je něco mezi 23,7 a 34,3 % celkové populace. Venkovský prostor však zabírá přibližně 70,5 až 80,6 % celkové plochy České republiky a počet venkovských obcí dosahuje 83,7 až 93,8 % z celkového počtu obcí. Co se týče jednotlivých variant, nejvyšší počet obyvatel byl do oblastí venkova zařazen v 5. variantě (3 523,5 tis. obyvatel) a nejnižší ve 2. variantě (2 442,5 tis. obyvatel). Nejvyšší výměru venkovského prostoru a počet obcí v něm vykazuje 5. varianta (6 353 tis. ha a 5 860 obcí); naproti tomu do 6. varianty bylo zařazeno pouze 5 233 obcí s celkovou výměrou 5 563 tis. ha.

Ve Středočeském kraji dle jednotlivých variant vymezení žije na venkově 411 311 obyvatel (6. varianta) až 605 454 obyvatel (5. varianta), což představuje něco mezi 35,0 a 51,5 % obyvatel kraje. Podíl venkovského obyvatelstva je tedy o 11 až 18 procentních bodů vyšší než je celostátní průměr. Výměra takto vymezeného venkova je 839 185 ha (6. varianta) až 963 330 ha (5. varianta), což odpovídá 76,2 až 87,5 % celkové plochy kraje. Středočeský kraj tak dosahuje rozlohy venkovského prostoru o 5,4 až 9 procentních bodů vyšších než v celé republice. Z celkového počtu 1 146 obcí jich lze 922 (6. varianta) až 1 091 (5. varianta) považovat za venkovské. Podíl venkovských obcí je tedy 80,5 až 95,2 %. Dle vymezení v první až páté variantě je podíl venkovských obcí ve Středočeském kraji o něco málo (o 1 – 3 procentní body) vyšší než je jejich podíl v celém Česku, podle vymezení v šesté variantě se ve Středočeském kraji nachází naopak o 3,3 procentní body méně venkovských obcí.

Ve Středočeském kraji bylo při vymezování venkova dosaženo minim a maxim téměř u stejných variant jako v případě celé České republiky. Jediným rozdílem je počet obyvatel, který v případě České republiky byl ve druhé variantě o málo nižší než v šesté variantě, kdežto ve Středočeském kraji tomu bylo naopak. Ve srovnání s hodnotami za republiku lze považovat Středočeský region za více venkovský. Je však třeba si uvědomit, že hodnota podílu obyvatel žijících na venkově je na celostátní úrovni ovlivněna Prahou a v menší

⁷ Dle zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.

míře to platí i o podílu výměry. Pokud nebudeme brát v úvahu Prahu, pak je ve Středočeském kraji výměra venkovského prostoru o zhruba 5 až 8,6 procentních bodů vyšší než je celkový podíl za Českou republiku bez Prahy a podíl venkovského obyvatelstva je vyšší o 8 až 13 procentních bodů. I v případě, že nebereme v úvahu Prahu jakožto specifický region, lze jednoznačně říci, že Středočeský kraj patří v porovnání s ostatními kraji k více venkovským.

Tab. 2.0 Varianty venkovského prostoru podle počtu obcí, obyvatelstva a velikosti území

stav k 1. 1. 2007

		Celkem	v tom varianta venkovského prostoru					
			1	2	3	4	5	6
			obce do 2 tis. obyvatel	obce do 1 tis. obyvatel + obce do 3 tis. obyvatel s hustotou menší než 100 obyvatel na 1 km ²	obce do 1 tis. obyvatel + obce do 3 tis. obyvatel s hustotou menší než 150 obyvatel na 1 km ²	obce, které neměly k 31. 12. 2006 statut města	obce, které nejsou obcemi s pověřeným obecním úřadem	obce do 2 tis. obyvatel bez obcí v zázemí krajských měst
Česká republika								
Počet obcí	celkem	6 249	5 602	5 354	5 562	5 690	5 860	5 233
	v %	100,0	89,6	85,7	89,0	91,1	93,8	83,7
Počet obyvatel	celkem	10 287 189	2 714 859	2 442 517	2 784 978	3 051 437	3 523 510	2 455 997
	v %	100,0	26,4	23,7	27,1	29,7	34,3	23,9
Výměra (ha)	celkem	7 886 702	5 795 824	5 823 714	6 104 348	5 891 959	6 353 170	5 563 165
	v %	100,0	73,5	73,8	77,4	74,7	80,6	70,5
Česká republika bez Hlavního města Prahy								
Počet obcí	celkem	6 248	5 602	5 354	5 562	5 690	5 860	5 233
	v %	100,0	89,7	85,7	89,0	91,1	93,8	83,8
Počet obyvatel	celkem	9 099 063	2 714 859	2 442 517	2 784 978	3 051 437	3 523 510	2 455 997
	v %	100,0	29,8	26,8	30,6	33,5	38,7	27,0
Výměra (ha)	celkem	7 837 093	5 795 824	5 823 714	6 104 348	5 891 959	6 353 170	5 563 165
	v %	100,0	74,0	74,3	77,9	75,2	81,1	71,0
Středočeský kraj								
Počet obcí	celkem	1 146	1 058	998	1 031	1 069	1 091	922
	v %	100,0	92,3	87,1	90,0	93,3	95,2	80,5
Počet obyvatel	celkem	1 175 254	498 325	417 410	466 804	531 745	605 454	411 311
	v %	100,0	42,4	35,5	39,7	45,2	51,5	35,0
Výměra (ha)	celkem	1 101 473	909 560	872 885	912 181	918 054	963 330	839 185
	v %	100,0	82,6	79,2	82,8	83,3	87,5	76,2

V následujících kapitolách 2.1 až 2.6 srovnáváme jednotlivé námi používané varianty vymezení venkova dle základních charakteristik – rozlohy venkovského prostoru, počtu obyvatel a počtu obcí, které do takto vymezeného prostoru spadají. Jsou zde rovněž zmiňovány obce se statutem města či městyse, které byly zahrnuty do venkovského prostoru. Z celkem 1146 obcí mělo k 1. 1. 2007 statut města 77 obcí (z toho 2 statutární město) a 28 statut městysů. Z toho 19 městysů bylo do venkovského prostoru zařazeno podle všech šesti variant vymezení. Jedná se o následující městysy:

Městysy zařazené do venkovského prostoru podle všech variant vymezení

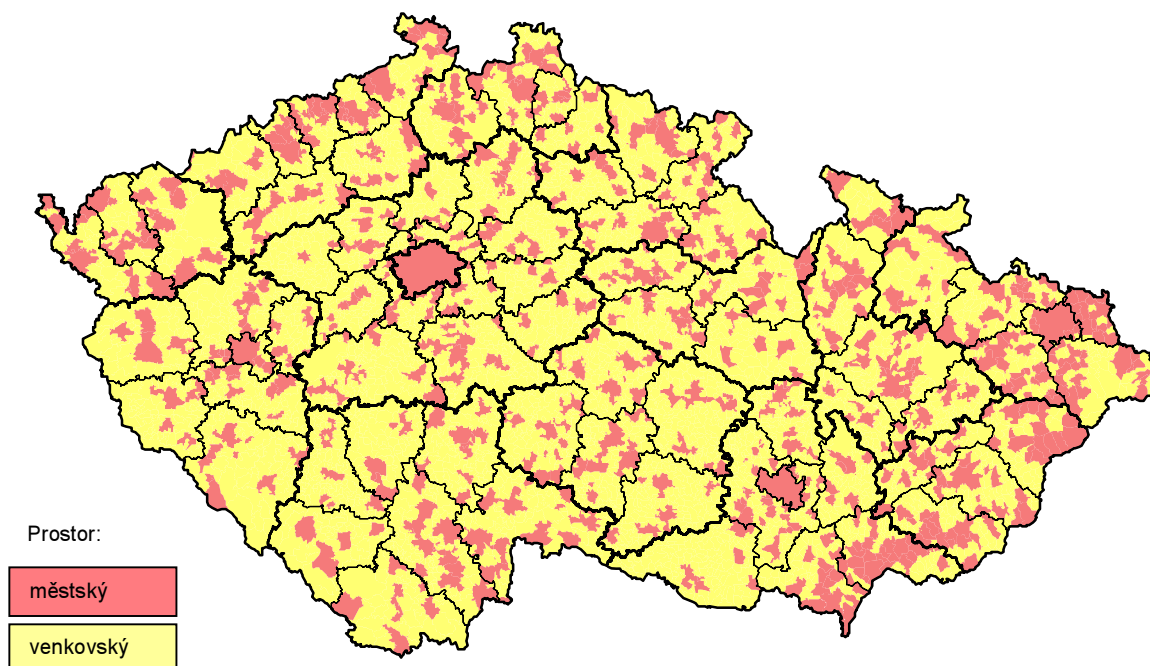
Městys	Počet obyvatel	Městys	Počet obyvatel	Městys	Počet obyvatel
Divišov	1 429	Malešov	892	Rataje nad Sázavou	575
Loučeň	1 153	Kácov	875	Neustupov	529
Škvorec	1 074	Mšec	868	Zdislavice	523
Netvořice	1 055	Vraný	785	Sovínky	340
Kounice	1 048	Maršovice	711	Český Šternberk	151
Liteň	1 007	Zápy	665		
Senomaty	966	Žehušice	599		

2.1 Varianta 1

Venkovským prostorem jsou všechny obce s velikostí do 2 000 obyvatel

Tato varianta zohledňuje pouze velikost obce. Není brán zřetel na hustotu zalidnění, charakter zástavby, na statut obce dle zákona o obcích ani jiné charakteristiky či ukazatele. Výhodou je jednoduchost a jednoznačnost tohoto výběru. Nevýhodou je, že takto zvolená hranice je umělá a nemusí vždy odpovídat realitě.

Česká republika – varianta 1

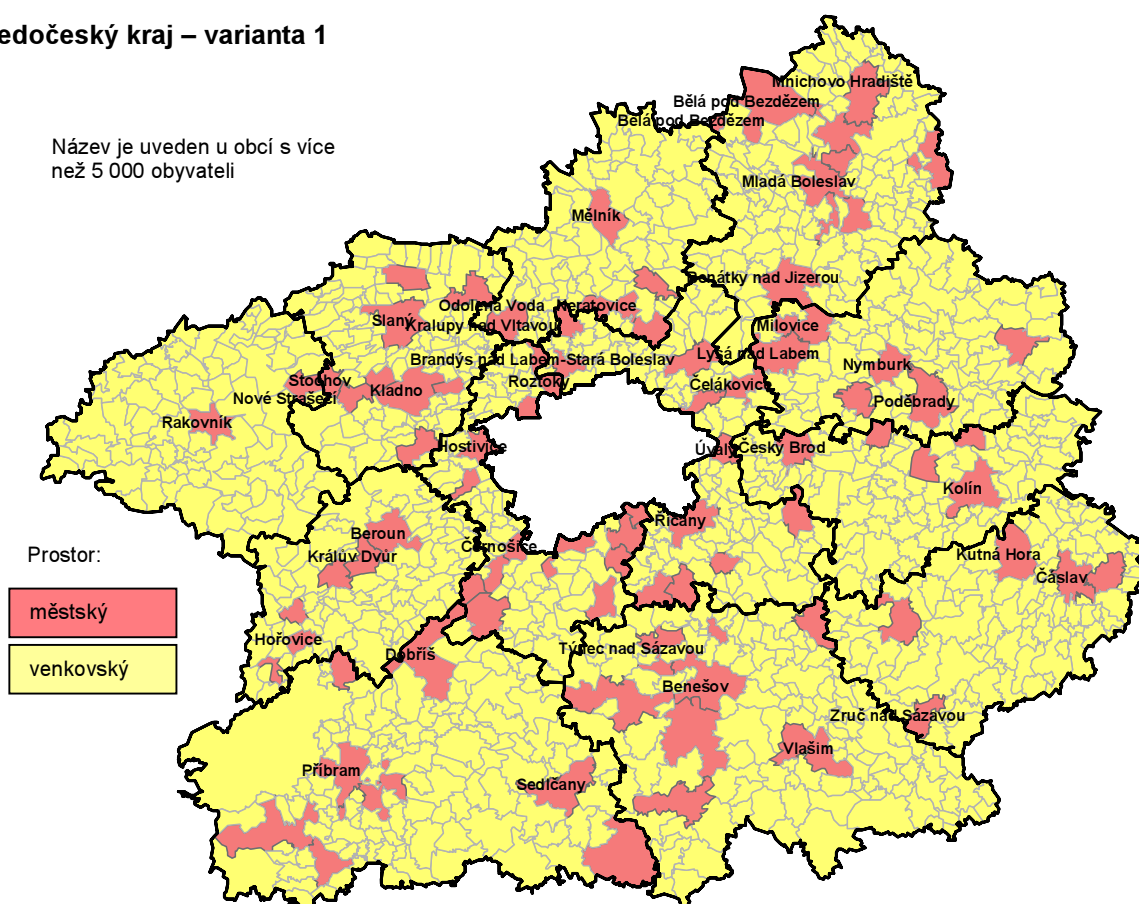

Tab. 2.1 Základní charakteristiky venkovského prostoru podle krajů – varianta 1

stav k 1. 1. 2007

	Počet obcí				Počet obyvatel				Výměra (ha)			
	městský prostor		venkovský prostor		městský prostor		venkovský prostor		městský prostor		venkovský prostor	
	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %
Česká republika	647	10,4	5 602	89,6	7 572 330	73,6	2 714 859	26,4	2 090 878	26,5	5 795 824	73,5
ČR bez Hl. m. Prahy	646	10,3	5 602	89,7	6 384 204	70,2	2 714 859	29,8	2 041 269	26,0	5 795 824	74,0
Středočeský	88	7,7	1 058	92,3	676 929	57,6	498 325	42,4	191 914	17,4	909 560	82,6
Jihočeský	50	8,0	573	92,0	417 671	66,3	212 335	33,7	228 113	22,7	777 575	77,3
Plzeňský	42	8,4	459	91,6	371 679	67,0	182 858	33,0	145 594	19,3	610 514	80,7
Karlovarský	26	19,7	106	80,3	242 354	79,6	62 248	20,4	112 255	33,9	219 200	66,1
Ústecký	53	15,0	301	85,0	668 911	81,3	154 354	18,7	168 586	31,6	364 867	68,4
Liberecký	31	14,4	184	85,6	326 792	75,9	103 982	24,1	94 501	29,9	221 795	70,1
Královéhradecký	43	9,6	405	90,4	376 638	68,5	173 005	31,5	119 813	25,2	356 025	74,8
Pardubický	33	7,3	418	92,7	315 468	62,1	192 283	37,9	94 001	20,8	357 858	79,2
Vysočina	31	4,4	673	95,6	297 283	58,1	214 362	41,9	133 528	19,6	546 035	80,4
Jihomoravský	80	11,9	593	88,1	793 795	70,1	338 768	29,9	214 242	29,8	505 388	70,2
Olomoucký	45	11,3	353	88,7	418 732	65,4	221 162	34,6	144 932	27,5	381 745	72,5
Zlínský	52	17,1	252	82,9	415 470	70,4	174 369	29,6	168 476	42,5	227 879	57,5
Moravskoslezský	72	24,1	227	75,9	1 062 482	85,0	186 808	15,0	225 314	41,5	317 384	58,5

Středočeský kraj – varianta 1

Venkovský prostor definovaný jako soubor obcí s méně než 2 000 obyvateli zahrnuje **ve Středočeském kraji** 1 058 obcí s rozlohou 9 096 km², v nichž žije 498 tis. obyvatel. Z porovnání takto vymezeného venkovského prostoru s ostatními variantami ve Středočeském kraji vyplývá, že rozlohou je třetí v pořadí a z hlediska počtu obyvatel i z pohledu počtu obcí se řadí na čtvrté místo.

V porovnání s průměrem České republiky (bez Prahy) je podíl obcí s méně než 2 000 obyvateli v kraji na celkovém počtu obcí vyšší o 2,7 procentních bodů, podíl obyvatel v nich žijících je však vyšší o 12,6 procentního bodu. Ve Středočeském kraji je nejvyšší podíl obyvatel v takto definovaném venkovském prostoru ze všech krajů. O něco méně měl kraj Vysočina, další kraje následují s větším odstupem.

Z celého Středočeského kraje bylo do venkovského prostoru zařazeno 1 025 obcí bez statutu města či městyse. Kromě toho tato varianta zahrnuje i 8 měst s celkovým počtem 13 810 obyvatel, z nichž největší Týnec nad Labem měl koncem roku 2006 celkem 1 934 obyvatel a nejmenší Hostomice 1 479 obyvatel. Do venkovského prostoru připadlo i 25 městysů s 23 122 obyvateli, z nichž největší má 1 671 obyvatel (Červené Pečky) a nejmenší 151 obyvatel (Český Šternberk).

Města a městyse zařazené do venkovského prostoru dle varianty 1:

neuvečeny jsou ty městyse, které do venkovského prostoru spadají dle všech variant vymezení (viz kapitola 2)

Město	Počet obyvatel	Městys	Počet obyvatel
Týnec nad Labem	1 934	Červené Pečky	1 671
Kouřim	1 813	Plaňany	1 570
Zásmuky	1 806	Štěchovice	1 540
Smečno	1 789	Nehvizdy	1 308
Nový Knín	1 784	Lázně Toušeň	1 110
Veltrusy	1 725	Křivoklát	678
Mšeno	1 480		
Hostomice	1 479		

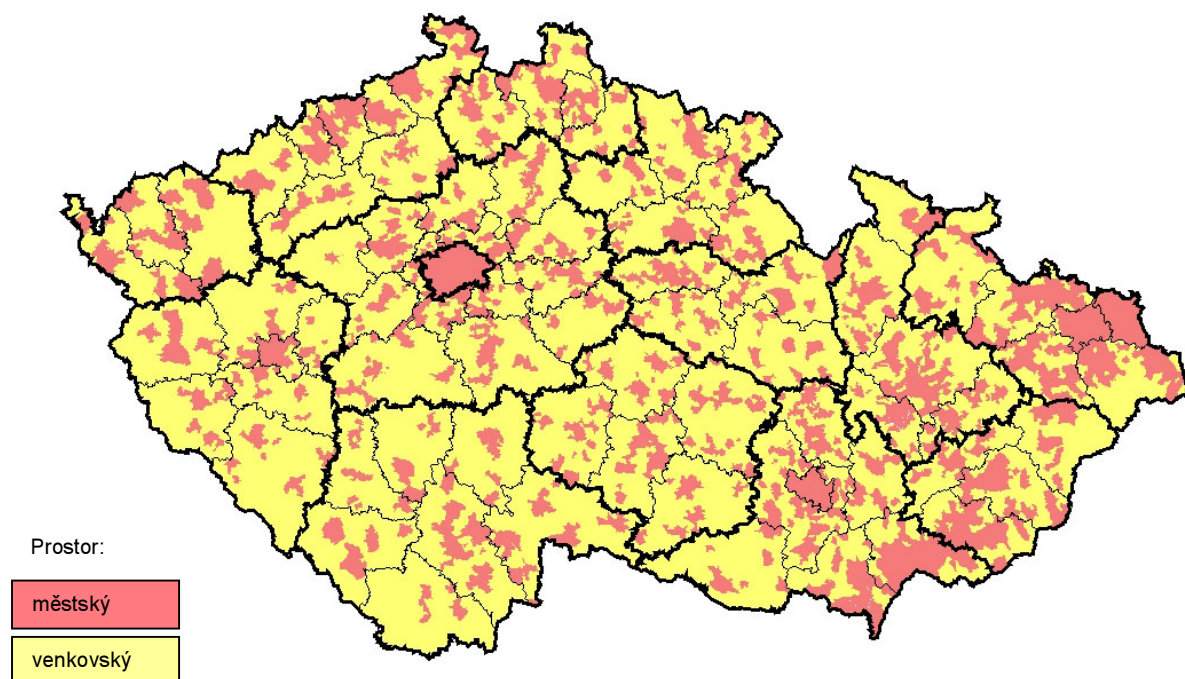
Naproti tomu **nebylo** v této variantě **zařazeno do venkovského prostoru** v kraji 88 obcí, v tom 69 měst, tři městyse a 16 obcí bez statutu města (z nich největší je Jesenice v okrese Praha-západ s 4 757 obyvateli).

2.2 Varianta 2

Venkovským prostorem jsou všechny obce s velikostí do 1 000 obyvatel a dále obce s velikostí do 3 000 obyvatel, které mají hustotu zalidnění menší než 100 obyvatel/km²

Druhá varianta pomocí užití kombinace dvou ukazatelů více specifikuje podmínky pro výběr obcí, které lze považovat za venkov. Díky podmínce hustoty jsou vybrány pouze řidce osídlené obce. Dolní hranice stavu obyvatel obce zaručuje, že do výběru jsou zahrnuty i malé obce s malou katastrální výměrou. Horní hranice stavu obyvatel obce zároveň zaručuje, že do výběru nejsou zahrnuty obce, které sice mají počet obyvatel odpovídající městskému prostoru, avšak díky velké katastrální výměře by byly zahrnuty mezi venkovské obce.

Česká republika – varianta 2

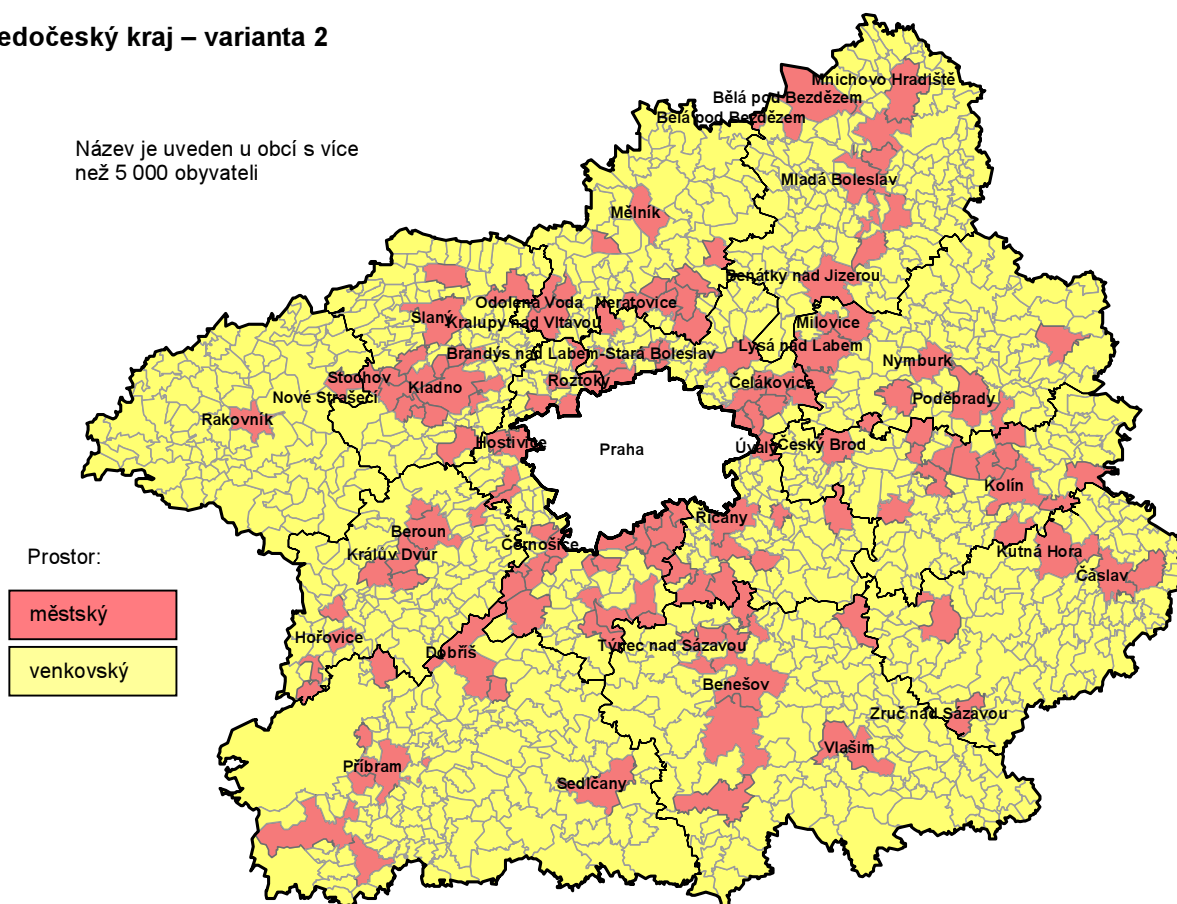

Tab. 2.2 Základní charakteristiky venkovského prostoru podle krajů – varianta 2

stav k 1. 1. 2007

	Počet obcí				Počet obyvatel				Výměra (ha)			
	městský prostor		venkovský prostor		městský prostor		venkovský prostor		městský prostor		venkovský prostor	
	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %
Česká republika	895	14,3	5 354	85,7	7 844 672	76,3	2 442 517	23,7	2 062 988	26,2	5 823 714	73,8
ČR bez Hl. m. Prahy	894	14,3	5 354	85,7	6 656 546	73,2	2 442 517	26,8	2 013 379	25,7	5 823 714	74,3
Středočeský	148	12,9	998	87,1	757 844	64,5	417 410	35,5	228 589	20,8	872 885	79,2
Jihočeský	47	7,5	576	92,5	400 759	63,6	229 247	36,4	169 636	16,9	836 052	83,1
Plzeňský	44	8,8	457	91,2	368 930	66,5	185 607	33,5	122 014	16,1	634 094	83,9
Karlovarský	27	20,5	105	79,5	240 248	78,9	64 354	21,1	98 219	29,6	233 237	70,4
Ústecký	58	16,4	296	83,6	669 302	81,3	153 963	18,7	148 587	27,9	384 866	72,1
Liberecký	36	16,7	179	83,3	329 530	76,5	101 244	23,5	90 382	28,6	225 914	71,4
Královéhradecký	49	10,9	399	89,1	379 709	69,1	169 934	30,9	108 259	22,8	367 579	77,2
Pardubický	45	10,0	406	90,0	330 417	65,1	177 334	34,9	99 523	22,0	352 335	78,0
Vysočina	36	5,1	668	94,9	302 268	59,1	209 377	40,9	133 619	19,7	545 944	80,3
Jihomoravský	138	20,5	535	79,5	869 712	76,8	262 851	23,2	259 797	36,1	459 833	63,9
Olomoucký	83	20,9	315	79,1	460 865	72,0	179 029	28,0	156 262	29,7	370 415	70,3
Zlínský	69	22,7	235	77,3	426 692	72,3	163 147	27,7	147 037	37,1	249 317	62,9
Moravskoslezský	114	38,1	185	61,9	1 120 270	89,7	129 020	10,3	251 455	46,3	291 243	53,7

Středočeský kraj – varianta 2

Venkovský prostor, definovaný jako soubor obcí do 999 obyvatel a obcí ve velikostní skupině 1 000 – 2 999 obyvatel, v nichž hustota zalidnění nedosahuje 100 obyvatel/km², je ve Středočeském kraji tvořen 998 obcemi s rozlohou 8 729 km² a 417 tisíci obyvateli. Takto vymezené venkovské území kraje je mezi variantami druhé nejmenší jak podle počtu obyvatel, tak i rozlohy a má rovněž druhý nejnížší počet obyvatel.

V **porovnání s republikovou hodnotou** (bez Prahy) je v této variantě podíl obcí ve venkovském prostoru v kraji vyšší o 1,4 procentního bodu, podíl rozlohy je vyšší o 4,9 procentního bodu a podíl obyvatelstva dokonce o 8,7 procentního bodu. Vyšší podíl obyvatel v takto definovaném venkovském prostoru měly pouze kraje Vysočina a Jihočeský.

Z celého Středočeského kraje bylo **do venkovského prostoru zařazeno** 971 obcí bez statutu města či městyse. Kromě toho tato varianta zahrnuje sedm měst s celkovým počtem 14 257 obyvatel, z nichž největší je Sedlec-Prčice s 2 885 obyvateli, a 20 městysů s celkem 15 923 obyvateli. 50 obcí mělo více než 1 000 obyvatel, ale hustota zalidnění v nich nedosahovala hranice 100 obyvatel/km² pro jejich zařazení do městského prostoru (největší Sedlec-Prčice a Dolní Bousov). Dalších 138 obcí splňovalo sice kritérium hustoty zalidnění, ale nemělo stanovený počet obyvatel pro zařazení do městského prostoru. Nejvyšší hustotu zalidnění měly z těchto malých obcí Josefův Důl (716 obyvatel/km²) a Světlá (694 obyvatel/km²).

Města a městyse zařazené do venkovského prostoru dle varianty 2:

neuvedeny jsou ty městyse, které do venkovského prostoru spadají dle všech variant vymezení (viz kapitola 2)

Město	Počet obyvatel
Sedlec-Prčice	2 885
Dolní Bousov	2 419
Neveklov	2 404
Zásmuky	1 806
Nový Knín	1 784
Mšeno	1 480
Hostomice	1 479

Městys	Počet obyvatel
Křivoklát	678

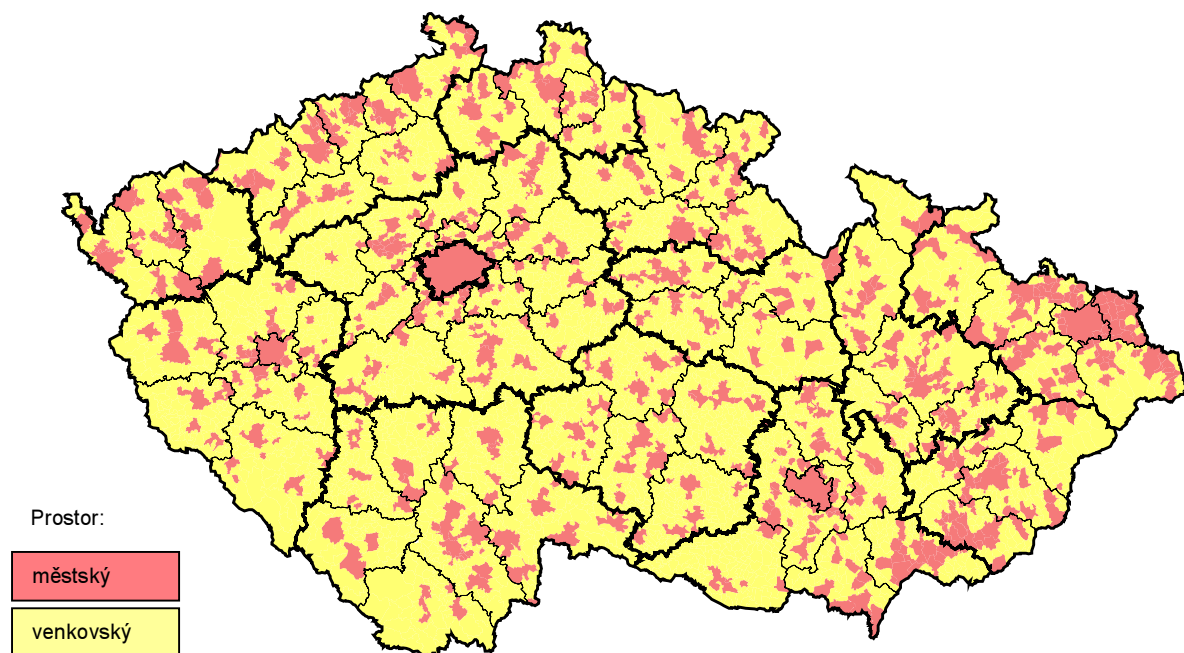
Do venkovského prostoru **nebylo** v této variantě **zařazeno** 148 obcí, z toho 70 měst, 8 městysů a 70 obcí bez statutu města či městyse. V městském prostoru mělo největší hustotu zalidnění Kladno (1 874 obyvatel/km²), nejmenší Bystřice (64 obyvatel/km²).

2.3 Varianta 3

Venkovským prostorem jsou všechny obce s velikostí do 1 000 obyvatel a dále obce s velikostí do 3 000 obyvatel které mají hustotu zalidnění menší než 150 obyvatel/km²

Třetí varianta vychází ze stejné metodiky výběru jako varianta druhá. Jediným rozdílem je, že byla pozměněna vstupní podmínka hustoty zalidnění u obcí ve velikostní skupině mezi 1000 a 3000 obyvatel z původních 100 obyvatel/km² na 150 obyvatel/km².

Česká republika – varianta 3

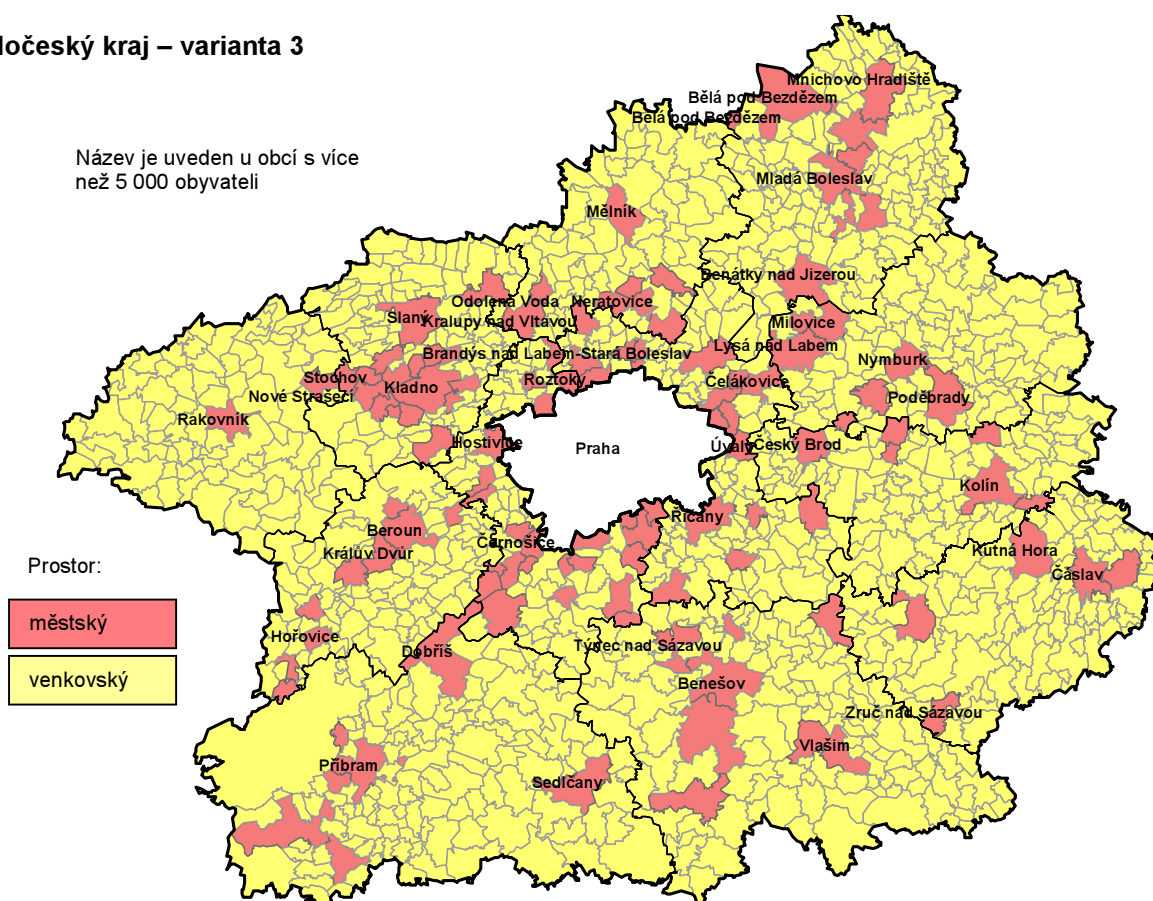

Tab. 2.3 Základní charakteristiky venkovského prostoru podle krajů – varianta 3

stav k 1. 1. 2007

	Počet obcí				Počet obyvatel				Výměra (ha)			
	městský prostor		venkovský prostor		městský prostor		venkovský prostor		městský prostor		venkovský prostor	
	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %
Česká republika	687	11,0	5 562	89,0	7 502 211	72,9	2 784 978	27,1	1 782 354	22,6	6 104 348	77,4
ČR bez Hl. m. Prahy	686	11,0	5 562	89,0	6 314 085	69,4	2 784 978	30,6	1 732 745	22,1	6 104 348	77,9
Středočeský	115	10,0	1 031	90,0	708 450	60,3	466 804	39,7	189 292	17,2	912 181	82,8
Jihočeský	43	6,9	580	93,1	393 986	62,5	236 020	37,5	164 013	16,3	841 675	83,7
Plzeňský	42	8,4	459	91,6	366 288	66,1	188 249	33,9	119 867	15,9	636 241	84,1
Karlovarský	25	18,9	107	81,1	236 558	77,7	68 044	22,3	95 135	28,7	236 321	71,3
Ústecký	50	14,1	304	85,9	656 252	79,7	167 013	20,3	137 548	25,8	395 905	74,2
Liberecký	30	14,0	185	86,0	319 032	74,1	111 742	25,9	81 631	25,8	234 665	74,2
Královéhradecký	43	9,6	405	90,4	368 640	67,1	181 003	32,9	98 918	20,8	376 921	79,2
Pardubický	34	7,5	417	92,5	312 034	61,5	195 717	38,5	84 282	18,7	367 576	81,3
Vysočina	29	4,1	675	95,9	290 972	56,9	220 673	43,1	124 138	18,3	555 424	81,7
Jihomoravský	86	12,8	587	87,2	782 777	69,1	349 786	30,9	190 174	26,4	529 455	73,6
Olomoucký	55	13,8	343	86,2	415 025	64,9	224 869	35,1	116 534	22,1	410 144	77,9
Zlínský	49	16,1	255	83,9	394 373	66,9	195 466	33,1	120 326	30,4	276 029	69,6
Moravskoslezský	85	28,4	214	71,6	1 069 698	85,6	179 592	14,4	210 887	38,9	331 811	61,1

Středočeský kraj – varianta 3

Venkovský prostor, definovaný ve variantě 3 jako soubor obcí do 999 obyvatel a obcí ve velikostní skupině 1 000 – 2 999 obyvatel, v nichž hustota zalidnění nedosahuje 150 obyvatel/km², je ve Středočeském kraji tvořen 1 031 obcemi s rozlohou 9 122 km² a 467 tisíci obyvateli. Takto vymezené venkovské území kraje zahrnuje všechny obce z varianty 2 a dalších 33 obcí se stanovenou hustotou zalidnění. Mezi variantami je toto vymezení počtem obcí i počtem obyvatel třetí, rozlohou až čtvrté největší.

V **porovnání s republikovou hodnotou** (bez Prahy) je v této variantě podíl obcí ve venkovském prostoru v kraji vyšší o pouhých 0,9 procentního bodu, podíl rozlohy je vyšší o 4,9 procentního bodu a podíl obyvatelstva překračuje republikovou úroveň (bez Prahy) o 9,1 procentního bodu. Vyšší podíl obyvatel v takto definovaném venkovském prostoru měl pouze kraj Vysočina.

Z celého Středočeského kraje bylo **do venkovského prostoru zařazeno** 996 obcí bez statutu města či městyse. Kromě toho tato varianta zahrnuje 10 měst s 20 891 obyvateli (největší Městec Králové s 2 887 obyvateli) a 25 městysů s 24 209 obyvateli. Celkem 83 venkovských obcí mělo koncem roku 1 000 obyvatel a více, ale hustota zalidnění v nich nedosahovala hranice 150 obyvatel/km² pro zařazení do městského prostoru (největší Městec Králové a Sedlec-Prčice). Dalších 51 obcí splňovalo sice kritérium hustoty zalidnění, ale mělo méně než stanovených 1 000 obyvatel.

Města a městyse zařazené do venkovského prostoru dle varianty 3:

neuvedeny jsou ty městyse, které do venkovského prostoru spadají dle všech variant vymezení (viz kapitola 2)

Město	Počet obyvatel	Město	Počet obyvatel	Městys	Počet obyvatel
Městec Králové	2 887	Kouřim	1 813	Jince	2 197
Sedlec-Prčice	2 885	Zásmuky	1 806	Červené Pečky	1 671
Dolní Bousov	2 419	Nový Knín	1 784	Plaňany	1 570
Neveklov	2 404	Mšeno	1 480	Štěchovice	1 540
Týnec nad Labem	1 934	Hostomice	1 479	Nehvizdy	1 308
				Křivoklát	678

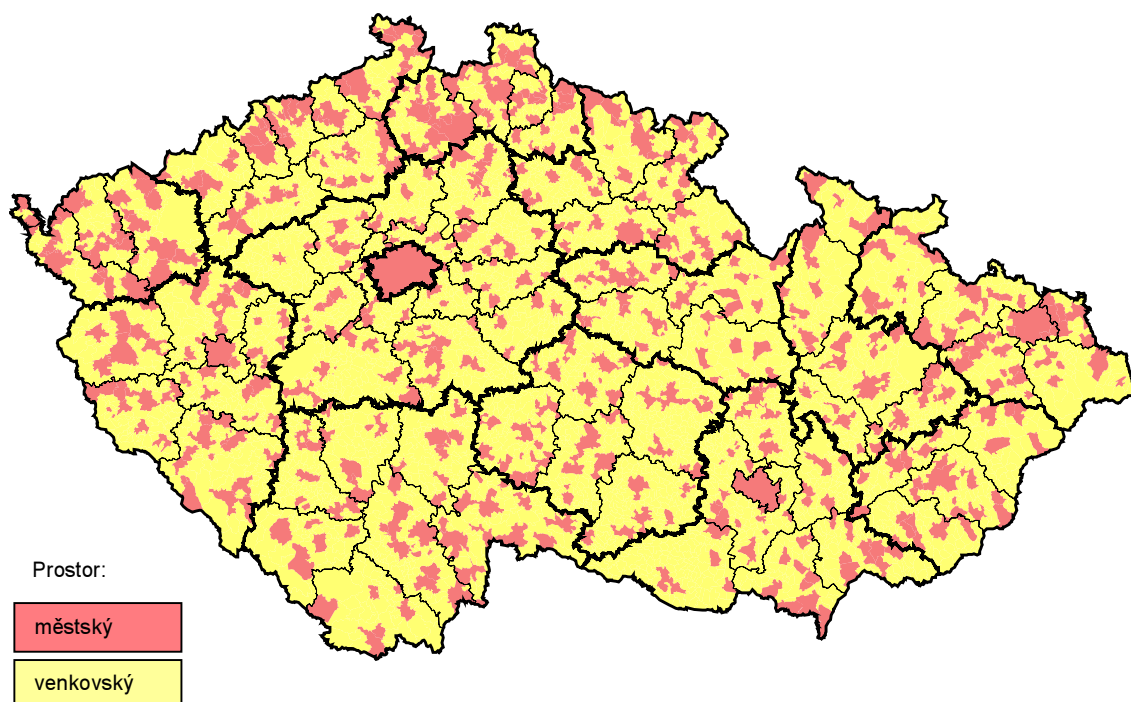
Do venkovského prostoru nebylo v této variantě zařazeno 115 obcí, z toho 67 měst, 3 městyse a 45 obcí bez statutu města, z nichž nejmenší byla obec Lety s 1 000 obyvateli. V městském prostoru mělo největší hustotu zalidnění Kladno (1 874 obyvatel/km²), nejmenší Bystřice (64 obyvatel/km²).

2.4 Varianta 4

Venkovským prostorem jsou všechny obce, které nemají statut města

Toto vymezení se striktně drží platných právních norem České republiky a jako venkovský prostor vymezuje všechny obce s obecním úřadem. Do této kategorie byly navíc zahrnuty všechny obce s úřadem městyse a vojenské újezdy.

Česká republika – varianta 4

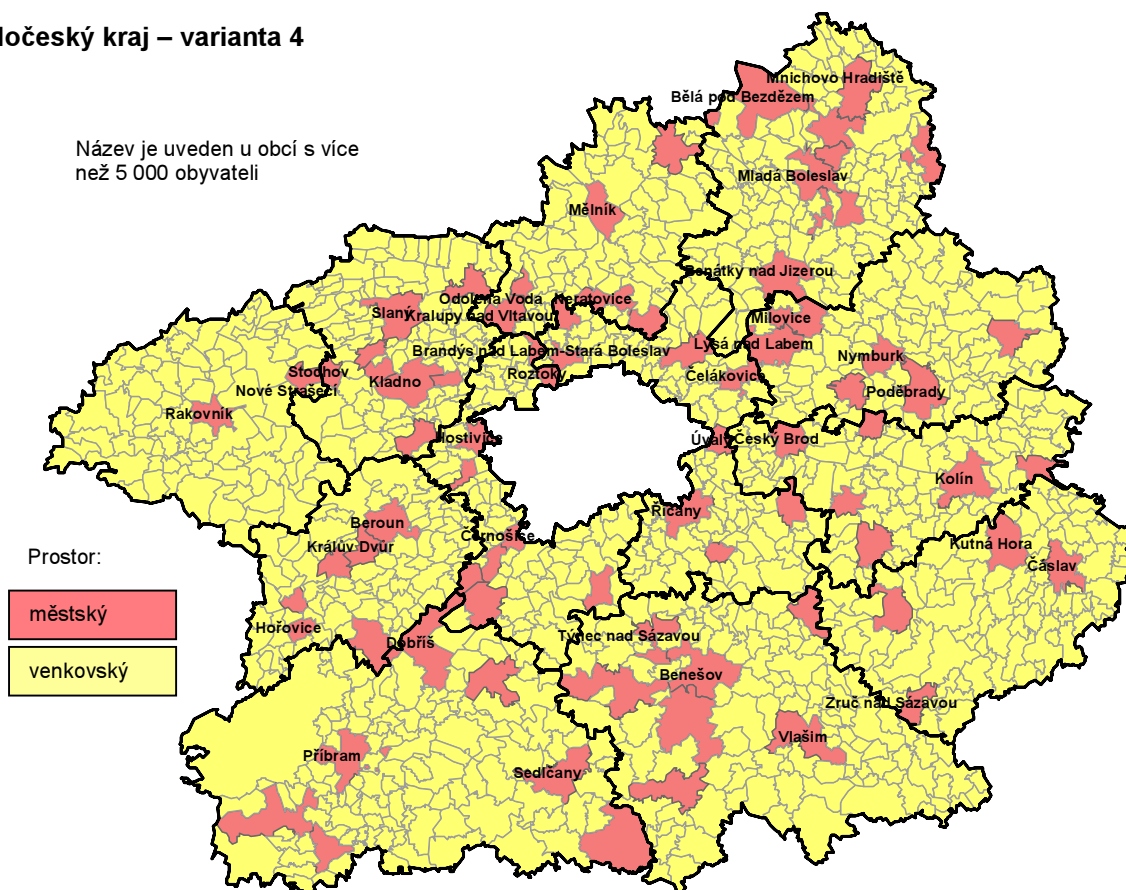

Tab. 2.4 Základní charakteristiky venkovského prostoru podle krajů – varianta 4

stav k 1. 1. 2007

	Počet obcí				Počet obyvatel				Výměra (ha)			
	městský prostor		venkovský prostor		městský prostor		venkovský prostor		městský prostor		venkovský prostor	
	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %
Česká republika	559	8,9	5 690	91,1	7 235 752	70,3	3 051 437	29,7	1 994 743	25,3	5 891 959	74,7
ČR bez Hl. m. Prahy	558	8,9	5 690	91,1	6 047 626	66,5	3 051 437	33,5	1 945 134	24,8	5 891 959	75,2
Středočeský	77	6,7	1 069	93,3	643 509	54,8	531 745	45,2	183 419	16,7	918 054	83,3
Jihočeský	52	8,3	571	91,7	410 010	65,1	219 996	34,9	225 682	22,4	780 006	77,6
Plzeňský	50	10,0	451	90,0	373 682	67,4	180 855	32,6	202 630	26,8	553 478	73,2
Karlovarský	30	22,7	102	77,3	246 853	81,0	57 749	19,0	132 744	40,0	198 712	60,0
Ústecký	53	15,0	301	85,0	657 817	79,9	165 448	20,1	169 519	31,8	363 934	68,2
Liberecký	39	18,1	176	81,9	339 146	78,7	91 628	21,3	133 215	42,1	183 081	57,9
Královéhradecký	44	9,8	404	90,2	372 557	67,8	177 086	32,2	130 125	27,3	345 714	72,7
Pardubický	33	7,3	418	92,7	311 220	61,3	196 531	38,7	85 779	19,0	366 080	81,0
Vysočina	33	4,7	671	95,3	298 594	58,4	213 051	41,6	140 202	20,6	539 361	79,4
Jihomoravský	48	7,1	625	92,9	710 453	62,7	422 110	37,3	160 523	22,3	559 107	77,7
Olomoucký	30	7,5	368	92,5	369 917	57,8	269 977	42,2	113 859	21,6	412 818	78,4
Zlínský	30	9,9	274	90,1	359 468	60,9	230 371	39,1	106 287	26,8	290 067	73,2
Moravskoslezský	39	13,0	260	87,0	954 400	76,4	294 890	23,6	161 151	29,7	381 547	70,3

Středočeský kraj – varianta 4

Venkovský prostor definovaný jako soubor všech obcí bez statutu města zahrnuje ve **Středočeském kraji** 1 069 obcí s celkovou rozlohou 9 181 km², v nichž žije 532 tisíc obyvatel. Z porovnání takto vymezeného venkovského prostoru s ostatními variantami ve Středočeském kraji vyplývá, že se řadí na páté místo z hlediska jak počtu obyvatel, tak počtu obcí i rozlohy.

V porovnání s průměrem České republiky (bez Prahy) je podíl obcí bez statutu města v kraji na celkovém počtu obcí vyšší o 2,2 procentního bodu, podíl jejich rozlohy je vyšší o 8,2 procentního bodu a podíl obyvatel v nich žijících je vyšší dokonce o 11,7 procentního bodu. Vyšší podíl rozlohy ani počtu obyvatel v takto vymezeném venkovském prostoru není v žádném jiném kraji.

Ze Středočeského kraje bylo do **venkovského prostoru** zařazeno 1 069 obcí, z toho je 28 s přiděleným statutem městys. Ty mají celkem 29 828 obyvatel, největším je Komárov s 2 445 obyvateli a nejmenším Křivoklát s 678 obyvateli.

Města a městyse zařazené do venkovského prostoru dle varianty 4:

neuvezeny jsou ty městyse, které do venkovského prostoru spadají dle všech variant vymezení (viz kapitola 2)

Městys	Počet obyvatel
Komárov	2 445
Jince	2 197
Všetaty	2 064
Červené Pečky	1 671
Plaňany	1 570
Štěchovice	1 540
Nehvizdy	1 308
Lázně Toušeň	1 110
Křivoklát	678

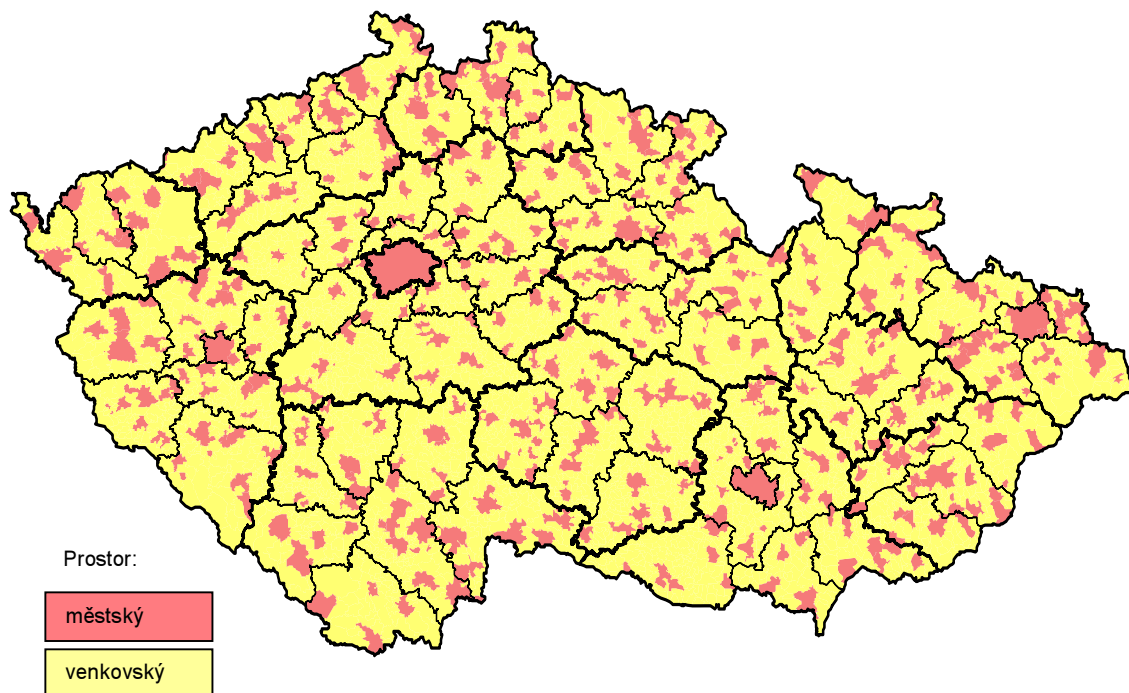
Do venkovského prostoru nebylo v této variantě **zařazeno** v kraji všech 77 měst včetně dvou statutárních. Vůbec přitom nebylo bráno v úvahu, že některá města mají velmi nízký počet obyvatel i hustotu zalidnění (Hostomice 1 479 obyvatel a 52 obyvatel/km², Mšeno 1 480 obyvatel a 55 obyvatel/km²) a že součástí řady měst jsou sídla, která byla původně samostatnými obcemi a mají i nadále typicky venkovský charakter (malá hustota zalidnění, venkovský životní styl).

2.5 Varianta 5

Venkovským prostorem jsou všechny obce, které nejsou obcemi s pověřeným obecním úřadem a nemají statut hlavního města

Čtvrtá varianta vychází z hierarchie správní struktury státu. Předpokladem pro toto vymezení je skutečnost, že obce s pověřeným obecním úřadem jsou vždy středisková sídla určitého významu, která nelze považovat za venkov. Podmínka výběru je s ohledem na velikost, výjimečnost a význam Prahy doplněna o tento sídelní celek, který není obcí s pověřeným obecním úřadem.

Česká republika – varianta 5

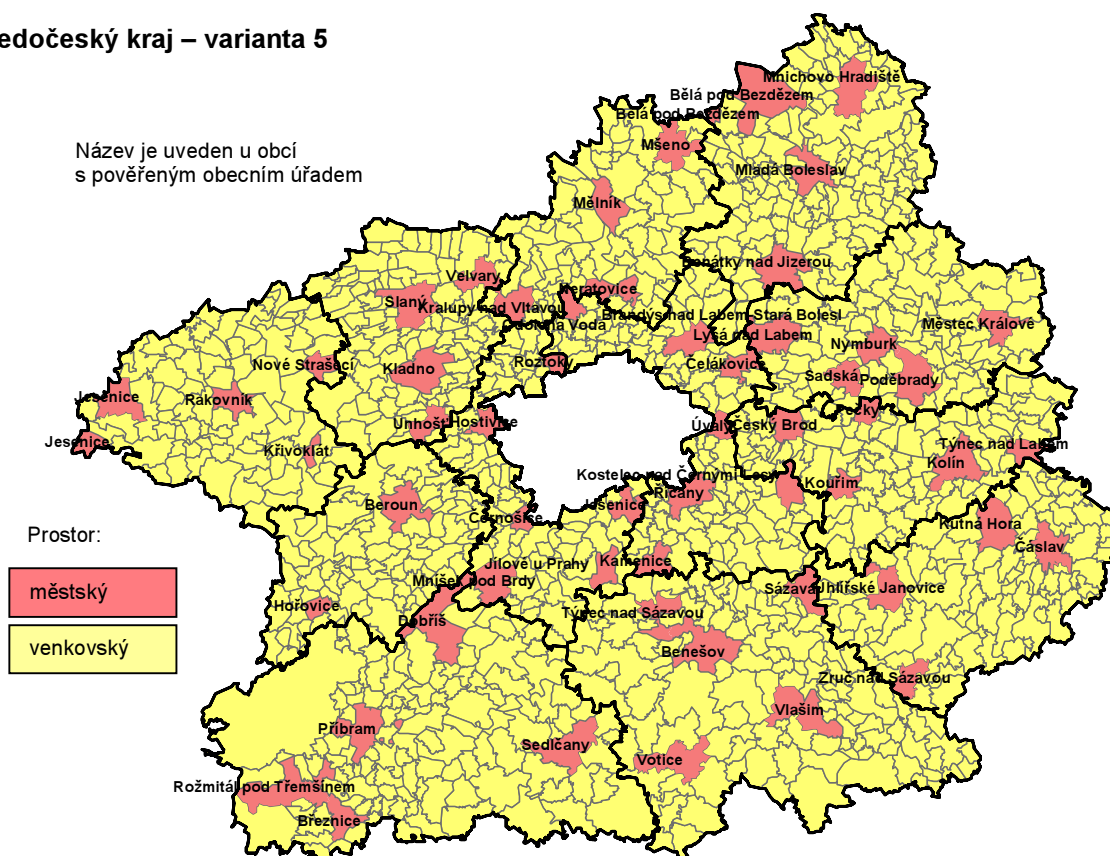

Tab. 2.5 Základní charakteristiky venkovského prostoru podle krajů – varianta 5

stav k 1. 1. 2007

	Počet obcí				Počet obyvatel				Výměra (ha)			
	městský prostor		venkovský prostor		městský prostor		venkovský prostor		městský prostor		venkovský prostor	
	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %
Česká republika	389	6,2	5 860	93,8	6 763 679	65,7	3 523 510	34,3	1 533 532	19,4	6 353 170	80,6
ČR bez Hl. m. Prahy	388	6,2	5 860	93,8	5 575 553	61,3	3 523 510	38,7	1 483 923	18,9	6 353 170	81,1
Středočeský	55	4,8	1 091	95,2	569 800	48,5	605 454	51,5	138 143	12,5	963 330	87,5
Jihočeský	37	5,9	586	94,1	380 122	60,3	249 884	39,7	188 103	18,7	817 585	81,3
Plzeňský	35	7,0	466	93,0	343 844	62,0	210 693	38,0	146 551	19,4	609 557	80,6
Karlovarský	14	10,6	118	89,4	203 510	66,8	101 092	33,2	72 284	21,8	259 171	78,2
Ústecký	30	8,5	324	91,5	593 949	72,1	229 316	27,9	118 100	22,1	415 353	77,9
Liberecký	21	9,8	194	90,2	296 170	68,8	134 604	31,2	73 931	23,4	242 365	76,6
Královéhradecký	35	7,8	413	92,2	357 021	65,0	192 622	35,0	106 361	22,4	369 478	77,6
Pardubický	26	5,8	425	94,2	294 811	58,1	212 940	41,9	74 224	16,4	377 635	83,6
Vysočina	26	3,7	678	96,3	282 169	55,1	229 476	44,9	114 624	16,9	564 938	83,1
Jihomoravský	34	5,1	639	94,9	657 470	58,1	475 093	41,9	128 951	17,9	590 678	82,1
Olomoucký	20	5,0	378	95,0	351 247	54,9	288 647	45,1	91 289	17,3	435 388	82,7
Zlínský	25	8,2	279	91,8	336 428	57,0	253 411	43,0	92 562	23,4	303 792	76,6
Moravskoslezský	30	10,0	269	90,0	909 012	72,8	340 278	27,2	138 800	25,6	403 898	74,4

Středočeský kraj – varianta 5

Venkovský prostor tvoří ve variantě 5 soubor obcí, které nejsou obcemi s pověřeným obecním úřadem. Ve Středočeském kraji je takto definované území tvořeno 1 091 obcemi s rozlohou 9 633 km² a 605 tisíci obyvateli. Mezi všemi variantami je počtem obcí, obyvatel i rozlohou toto vymezení největší.

V **porovnání s republikovou hodnotou** (bez Prahy) je v této variantě podíl obcí ve venkovském prostoru v kraji vyšší o 1,4 procentního bodu, podíl rozlohy je vyšší o 6,4 procentního bodu a podíl obyvatelstva o 12,8 procentního bodu. Podle této varianty je venkovský prostor opět nejrozsáhlejší jak do rozlohy, tak do počtu obyvatel ve srovnání s ostatními kraji.

Z celého Středočeského kraje bylo do **venkovského prostoru** zařazeno 1 038 obcí bez statutu města či městyse. Kromě toho tato varianta venkova zahrnuje 26 měst s celkem 84 049 obyvateli (největší Milovice se 7 268 obyvateli) a 27 městysů s 29 150 obyvateli.

Města a městysy zařazené do venkovského prostoru dle varianty 5:

neuveďeny jsou ty městysy, které do venkovského prostoru spadají dle všech variant vymezení (viz kapitola 2)

Město	Počet obyvatel	Město	Počet obyvatel	Městys	Počet obyvatel
Milovice	7 268	Sedlec-Prčice	2 885	Komárov	2 445
Králův Dvůr	6 263	Libušín	2 715	Jince	2 197
Stochov	5 653	Mnichovice	2 628	Všetaty	2 064
Bakov nad Jizerou	4 781	Buštěhrad	2 441	Červené Pečky	1 671
Kosmonosy	4 290	Dolní Bousov	2 419	Plaňany	1 570
Bystřice	4 087	Neveklov	2 404	Štěchovice	1 540
Rudná	3 999	Klecany	2 095	Nehvizdy	1 308
Zdice	3 950	Žebrák	2 016	Lázně Toušeň	1 110
Libčice nad Vltavou	3 239	Zásmuky	1 806		
Kostelec nad Labem	3 215	Smečno	1 789		
Dobruška	3 063	Nový Knín	1 784		
Dobřichovice	3 047	Veltrusy	1 725		
Řevnice	3 008	Hostomice	1 479		

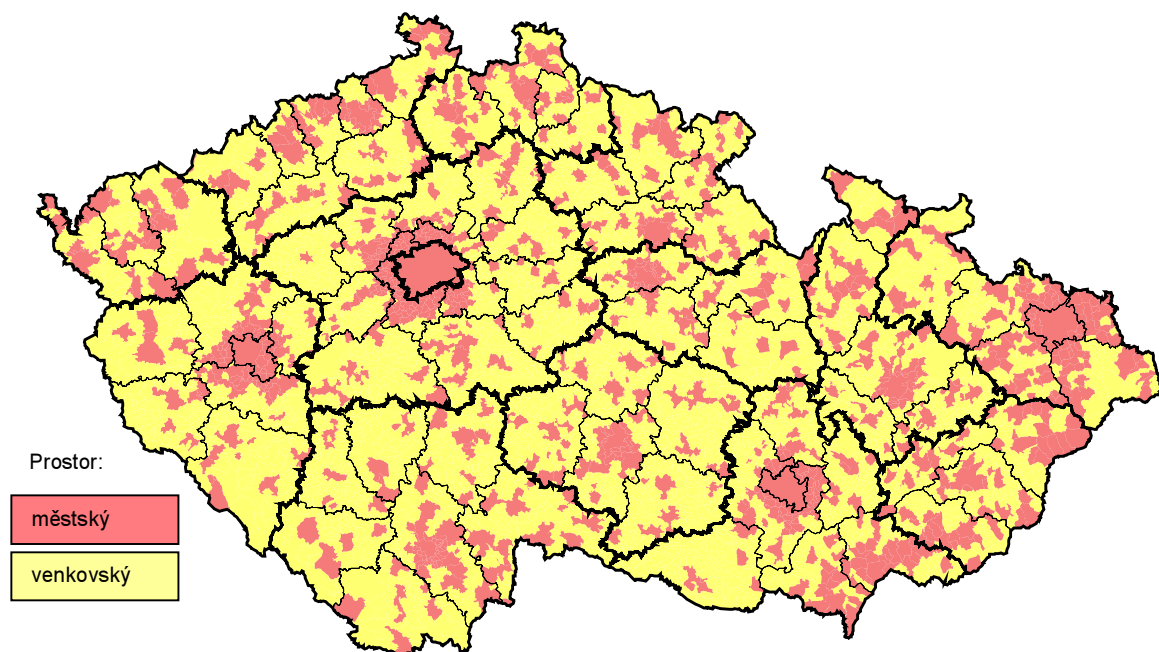
Do městského území bylo v této variantě zařazeno 55 obcí, z toho 1 se statutem městyse (Křivoklát, zároveň nejmenší s 678 obyvateli) a 3 obce bez jakéhokoliv statutu (Jesenice v okrese Praha-západ i Rakovník a Kamenice).

2.6 Varianta 6

Venkovským prostorem jsou všechny obce s velikostí do 2 000 obyvatel mimo obcí v zázemí krajských měst

Tato metoda regionalizace venkova vychází z předpokladu, že venkovem nejsou jednak obce nad 2 000 obyvatel (stejně jako u první varianty), a dále z předpokladu, že sídla v zázemí velkých měst nelze taktéž považovat za venkovská. Zatímco první podmínka jednoznačně platí pro celé území státu, druhá podmínka je specifikovaná s ohledem na velikost měst, v jejichž zázemí obce leží. Expertní metodou byly stanoveny hraniční silniční vzdálenosti, v jejichž dosahu jsou obce ještě považovány za sídla ležící v příměstské zóně a nikoliv za venkov.

Česká republika – varianta 6

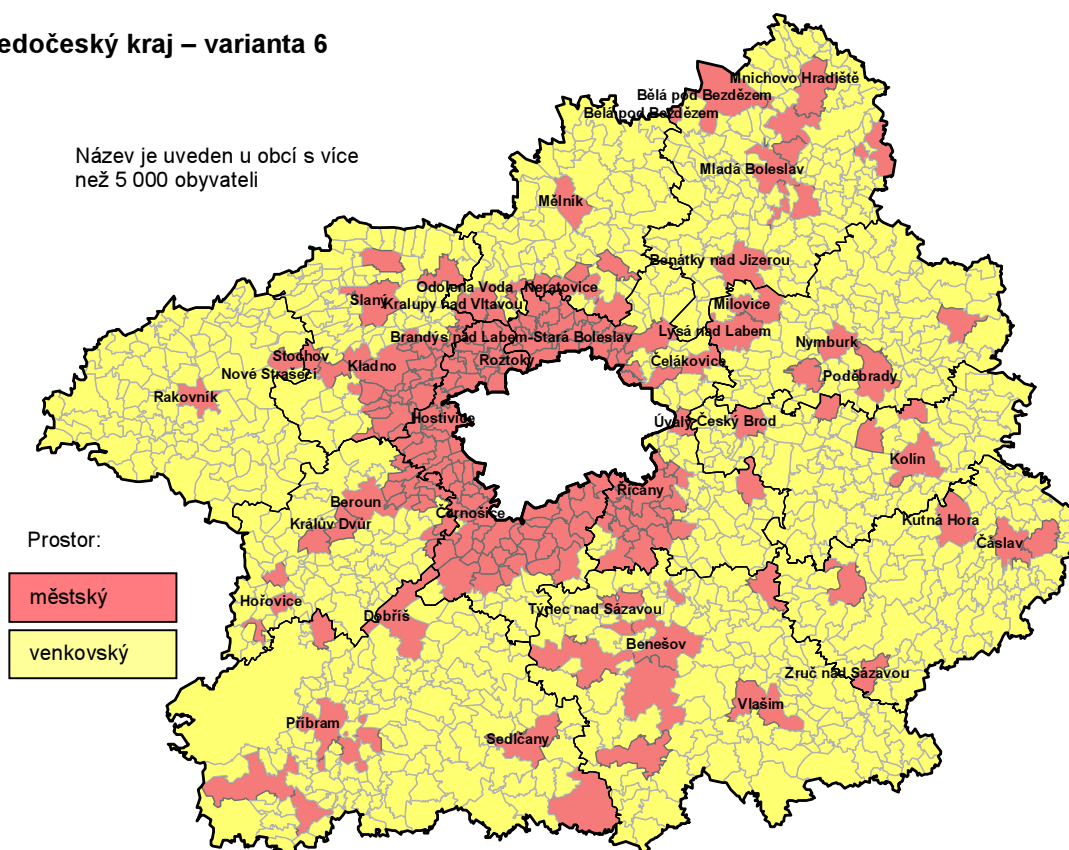

Tab. 2.6 Základní charakteristiky venkovského prostoru podle krajů – varianta 6

stav k 1. 1. 2007

	Počet obcí				Počet obyvatel				Výměra (ha)			
	městský prostor		venkovský prostor		městský prostor		venkovský prostor		městský prostor		venkovský prostor	
	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %
Česká republika	1 016	16,3	5 233	83,7	7 831 192	76,1	2 455 997	23,9	2 323 537	29,5	5 563 165	70,5
ČR bez Hl. m. Prahy	1 015	16,2	5 233	83,8	6 643 066	73,0	2 455 997	27,0	2 273 928	29,0	5 563 165	71,0
Středočeský	224	19,5	922	80,5	763 943	65,0	411 311	35,0	262 288	23,8	839 185	76,2
Jihočeský	77	12,4	546	87,6	435 964	69,2	194 042	30,8	241 383	24,0	764 305	76,0
Plzeňský	98	19,6	403	80,4	404 808	73,0	149 729	27,0	190 037	25,1	566 071	74,9
Karlovarský	32	24,2	100	75,8	246 102	80,8	58 500	19,2	116 307	35,1	215 148	64,9
Ústecký	58	16,4	296	83,6	671 734	81,6	151 531	18,4	174 101	32,6	359 352	67,4
Liberecký	34	15,8	181	84,2	328 468	76,3	102 306	23,7	96 102	30,4	220 195	69,6
Královéhradecký	50	11,2	398	88,8	383 414	69,8	166 229	30,2	125 876	26,5	349 962	73,5
Pardubický	55	12,2	396	87,8	326 539	64,3	181 212	35,7	103 412	22,9	348 447	77,1
Vysočina	48	6,8	656	93,2	304 359	59,5	207 286	40,5	146 438	21,5	533 124	78,5
Jihomoravský	127	18,9	546	81,1	834 260	73,7	298 303	26,3	246 230	34,2	473 399	65,8
Olomoucký	58	14,6	340	85,4	430 441	67,3	209 453	32,7	152 997	29,0	373 680	71,0
Zlínský	54	17,8	250	82,2	417 336	70,8	172 503	29,2	170 226	42,9	226 128	57,1
Moravskoslezský	100	33,4	199	66,6	1 095 698	87,7	153 592	12,3	248 531	45,8	294 168	54,2

Středočeský kraj – varianta 6

Venkovský prostor je v této variantě definován jako soubor obcí s méně než 2 000 obyvateli bez obcí v zázemí Hlavního města Prahy (do vzdálenosti 30 km od KÚ Středočeského kraje). Takto vymezený venkovský prostor **ve Středočeském kraji** zahrnuje 922 obcí s rozlohou 8 392 km², v nichž žije 411 tis. obyvatel. Z porovnání takto vymezeného venkovského prostoru s ostatními variantami ve Středočeském kraji vyplývá, že počtem obcí, rozlohou i počtem obyvatel jde o nejmenší vymezení venkova. Ve vzdálenosti do 30 km od centra Prahy (sídla KÚ Středočeského kraje), jak bylo definováno zázemí Prahy, se nachází 160 obcí (včetně statutárního města Kladna) s celkovým počtem 260 690 obyvatel.

Vzhledem k velkému množství obcí, které patří do zázemí Prahy je **v porovnání s průměrem České republiky** (bez Prahy) podíl obcí v takto vymezeném venkovském prostoru v kraji na celkovém počtu obcí nižší o 3,3 procentní body. I přesto je podíl rozlohy venkovského prostoru o 5,2 procentního bodu vyšší než je průměr ČR bez Prahy a podíl obyvatel v tomto prostoru žijících překračuje republikový průměr dokonce o 8,0 procentního bodu. Vyšší podíl obyvatel v takto definovaném venkovském prostoru měl pouze kraj Pardubický a Vysočina.

Ze Středočeského kraje bylo ve variantě 6 zařazeno do **venkovského prostoru** 889 obcí bez statutu města či městyse. Kromě toho tato varianta zahrnuje i 8 měst s celkovým počtem 13 810 obyvatel, z nichž největší Týnec nad Labem měl koncem roku 2006 celkem 1 934 obyvatel a nejmenší Hostomice 1 479 obyvatel. Do venkovského prostoru připadlo i 25 městysů s 23 122 obyvateli.

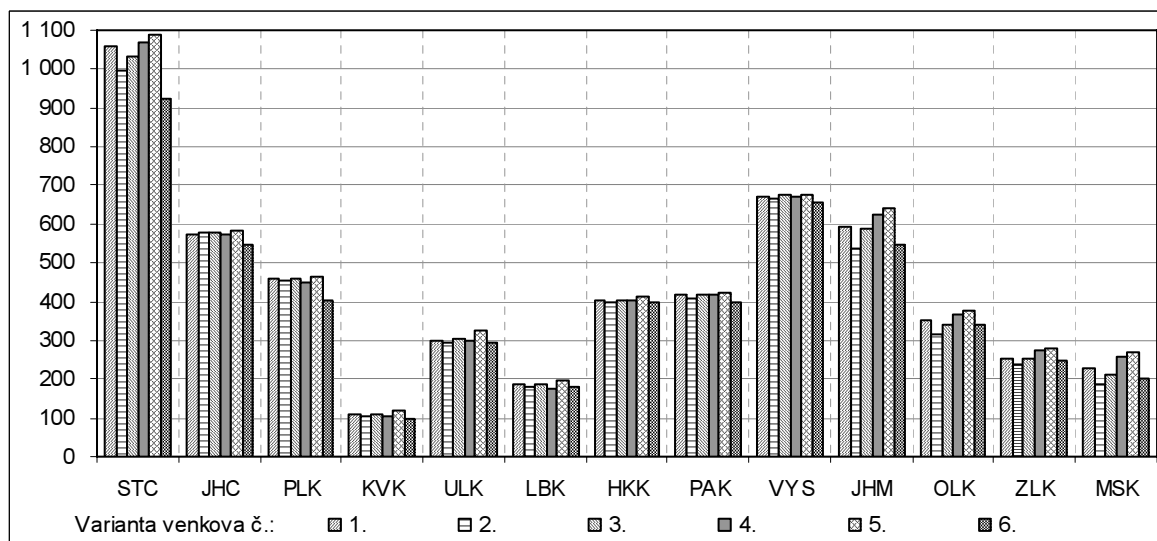
Města a městyse zařazené do venkovského prostoru dle varianty 6:

neuvedeny jsou ty městyse, které do venkovského prostoru spadají dle všech variant vymezení (viz kapitola 2)

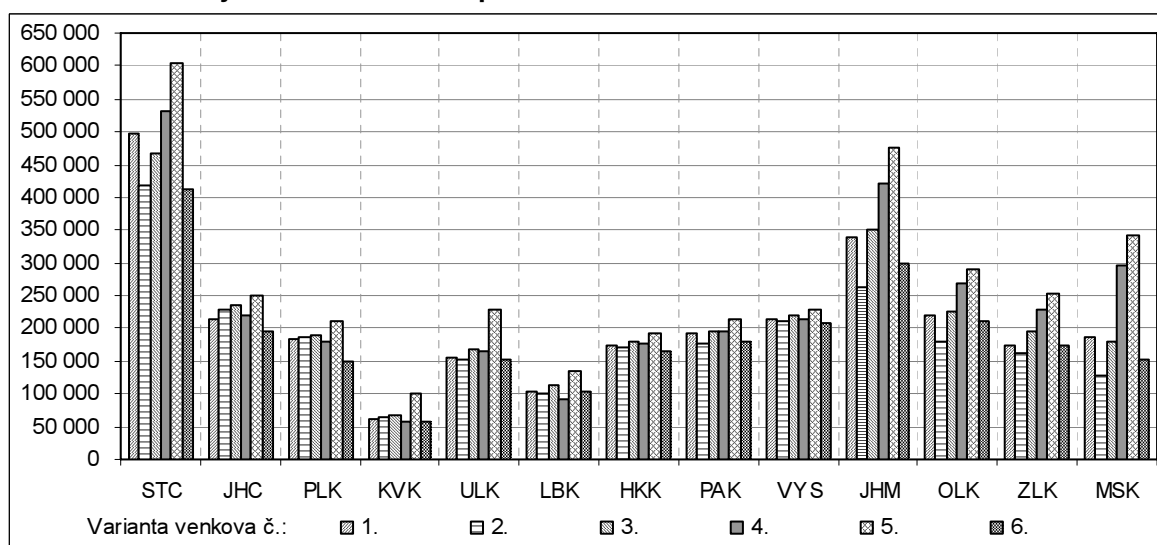
Město	Počet obyvatel	Městys	Počet obyvatel
Týnec nad Labem	1 934	Červené Pečky	1 671
Kouřim	1 813	Plaňany	1 570
Zásmuky	1 806	Štěchovice	1 540
Smečno	1 789	Nehvizdy	1 308
Nový Knín	1 784	Lázně Toušeň	1 110
Veltrusy	1 725	Křivoklát	678
Mšeno	1 480		
Hostomice	1 479		

Do venkovského prostoru nebylo v této variantě **zařazeno** v kraji 224 obcí, v tom 69 měst, 3 městyse a 152 obcí bez jakéhokoliv statutu.

Graf 2.1 Počet obcí venkovského prostoru k 1. 1. 2007

Graf 2.2 Počet obyvatel venkovského prostoru k 1. 1. 2007

Graf 2.3 Rozloha venkovského prostoru k 1. 1. 2007

